№ 273 ՇԱԲԱԹ, 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ

1912
ՔԱՌԱՍՈՒՆՄԷԿԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՇԱԲԱԹ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ № 273

ՄՇԱԿ

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.

Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ"
Сергіевская ул., № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak"

Խմբագրատան տէլէֆօն № 2—53.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից).

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.

Տպարանը տէլէֆօն № 67.

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ԱՌԱՋԻԿԱԾ **1913** Թ. ՀԱՄԱՐ

ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ. «Մշակի» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, 11 ամսվանը նոյնպէս 10 ր., 10 ամսվանը՝ 9 ր., 9 ամսվանը՝ 8 ր., 8 ամսվանը՝ 7 ր., 7 և 6 ամսվանը՝ 6 ր., 5 ամսվանը՝ 5 ր., 4 ամսվանը 4 ր., 3 ամսվանը՝ 3 ր., 2 ամսվանը 2 ր.։ Դեկտեմբերի 1-ից մինչև յունվարի 1-ը 85 կոպ.։

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դոլար. Եւրոպայի բաժանորդները՝ 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները՝ 10 ռուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները՝ 120 ղրուշ։

Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաեւ հին հասցէն եւ 40 կ. նամակադրոշմ։

Հին բաժանորդներից խնդրվում է կպցնել փոխադրական բլանկի վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա ունեցած համարով։

ՊՐԷՄԻԱՆԵՐ

«Մշակի» տարեկան այն բաժանորդները, որոնք 1913 թ. համար (սկսած յունվարի 1-ից) միանուագ կամ մաս-մաս վճարած կուենեան **10** ռուբլի բաժանորդավճարը, կը ստանան **ԶՐԻԱԲԱՐ** հետեւեալ 2 գրքերը.

1) **„Մշակ" եւ հայ կինը"**, որի մէջ ամփոփված են 1872 թուականից մինչև 1891 թ. «Մշակի» մէջ լոյս տեսած առաջնորդողները, յօդուածները և բանասիրականները, որոնք նուիրված են կանանց հարցին ընդհանրապէս և հայ կնոջ առաջադացման գործին մասնաւորապէս։ Գիրքը բաղկացած է 7+294 մեծադիր էջից, տպված լաւ թղթի վրա, Գր. Արծրունու մեծադիր զարդիւր պատկերով եւ մօգայիկ-նկար շապկով—հայ կնոջ էմբլեմային պատկերով։

2) **„Մշակի" քառասնամեակ"** Լ. Դանիէլեանի կազմած, 1872—1912 թ.թ., 132 էջ, տպված լաւ թղթի վրա։ Գրքի մէջ ամփոփված են՝ Գր. Արծրունու, Անդր. Արծրունու, Բաֆֆիի, Գ. Սունդուկեանի, Ա. Արփիարեանի, Յ. Տէր-Մարկոսեանի, Ալ. Քալանթարի եւ Հ. Առաքելեանի պատկերները։

«Մշակի» ոչ-բաժանորդների համար առաջին գիրքն արժէ 1 ռուբլի, իսկ երկրորդ գիրքը՝ 50 կոպ։ Ճանապարհ-ծախքը՝ 15—20 կոպ. գնողի վրա։

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ". Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal „MSHAK".

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

„ՄՇԱԿԻ" ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՑ

Ի նկատի ունենալով, որ ուշ բաժանորդագրվելու պատճառով ստեղծվում են մի շարք տեխնիկական անյարմարութիւններ, որոնք զրկում են խմբագրութեան գրասենեակը հնարաւորութիւնից յունվարի 1-ից կանոնաւորապէս թերթն ուղարկել բաժանորդներին, ուստի խնդրվում է բաժանորդ գրվել. ցանկացողներին վաղօրօք դիմել՝ գրելով հասցէները պարզ և ճշգրիտ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Վաղը, կիրակի, դեկտեմբերի 9-ին, հանդիսաւոր պատարագի ժամանակ կարդացվելու է ՆՈՐԻՆ ՕՐՕՒՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՕՐՀՆՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՍՐԲԱՏԱՌ ԿՕՆԴԱԿԸ։ Հրաւիրվում է հայ հասարակութիւնը ներկայ լինելու պատարագին, օրհնութեան սրբատառ կօնդակի ընթերցման ժամանակ։

(առ.) 909. 2—1

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՕՆ

ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 10-ԻՆ

ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԸ

Կը ներկայացնէ

OSELLO

Ողբերգ. 5 արար. և 6 պատկ., Շէքսպիրի, թարգմ. Աբէլեանի։

Մասնակցում են. տ. տ. Մայսուրեան, Յասմիկ, պ. պ. Աբէլեան, Ալիխանեան, Արմէնեան, Բերոյեան, Լաքա, Ղազարեան, Մանուէլեան, Յարութիւնեան, Վրոյր, Տէր-Առաքելեան և ուրիշները։

Սկիզբը երեկոյեան ճիշդ ժամը 8-ին։

Տեղերի գները սովորական են։ Բեմադրող՝ Ա. ԱՐՄԷՆԵԱՆ

Աշակերտական տոմսակ վերցնողները պարտաւոր են ներկայացնելու աշակերտական վկայականներ, եթէ աշակերտական զգեստով չեն։

Ս.ՁԴ.—Պատրաստվում է Շիրվանզադէի նոր պիէս՝ «Զ Ա Ր Ո Գ Ի»։

առ. 906. 2—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՊՐԱՎԱՆ

հրաւիրում է ցանկացողներին մասնակցել քաղաքային հիմնարկութիւնների համար ժամանակաբարվիք հետեւեալ առարկաների մրցութիւնը։

Ա.

1)	Բէնզին I տեսակի—250 պուդ, II տեսակի—200 պուդ	450 պուդ
2)	Հանքային իւղ	825 »
3)	Հանքային ճարպ	140 »
4)	Ցիլինդրային իւղ	450 »

Մրցութեան մասնակցելու իրաւունք ունենալու համար պահանջվում է 100 ռուբլի գրաւական։

Բ.

5)	Անտրացիտ	8000 պուդ
6)	Քարածուխ տեղական	2000 »
7)	Կոկ	200 »
8)	Կուրի ածուխ	200 »
9)	Փայտի ածուխ	2500 »

Գրաւական պահանջվում է 100 ռուբլի։

Այն անձերը, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցութեան մէջ, պարտաւոր են մացնել Ուպրավայի կասան գրաւական և յայտարարութիւն ներկայացնել փակ ծրարներում՝ հանդերձ գներով՝ Քաղաքային Ուպրավայի I բաժանմունքը դեկտեմբերի 15-ին 1902 թ. մինչև ցերեկվայ ժամը 3-ը։

Մանրամասն տեղեկութիւններ կարելի է ստանալ Քաղաքային Ուպրավայի Մթերային բաժանմունքում ամեն օր՝ առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև 3-ը ցերեկվայ։

(ա. օ.) առ. 902. 3—3

Լոյս տեսաւ
Բժշ. Գ. ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑԻ
6-րդ տպագրված աշխատութիւնը

ՏՈՒԲԵՐԿՈՒԼԵՈԶ

ԵՒ ՆՐԱ ԴԷՄ ԿՌԻԵԼՈՒ

ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ՄԻՋՈՑՆԵՐ։

Վաճառվում է Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ։ **ԳԻՆԸ Է 30 կոպ.**։ Գրավաճառներին 25% զեղչ։ Դիմել հեղինակին՝ Բէլուտօվսկայա փողոց № 23.

(օ.մ.) առ. 908. 5—1

Բերլինի համալսարանի
ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գ. Գ. ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ

Ներքին հիւանդութիւններ՝ առանձնապէս կրծքի, ԹՈՔԱԽՏԻ և սրտի։ Բժշկութիւն նաև տուբերկուլիններով, ԲԱԳԻՒ պրէպարատներով և էլեքտրականութեամբ։

Ընդունելութիւնը ամեն օր, ՆՈՐ ԲՆԱԿԱՐԱՆՈՒՄ առաւօտեան ժամը 9—12-ը և երեկոյեան ժամը 5—7-ը։ Սալալակ, Բէհբութեան փող. № 23 (անկիւն Դանովսկայա)։ Հեռախօս 7—92.

(ա.օ.) առ. 699. 100—64

ՊՐԵՄԻԷՐ ՄԻՆԻՍՏՐԻ ՃԱՌԻ ԱՌԻԹՈՎ

Պրեմիէր-մինիստր Կոկովցէվի ճառը առանձին ուշադրութեան արժանի է նրա մէջ յայտնված մի քանի սկզբունքային տարբերով։

Այդ ճառի մէջ շեշտված է ռուսական սահմանադրութեան ամրութիւնը և անխախտելիութիւնը։

Ահա նրա խօսքերը.

Դումայի գործունէութիւնը պէտք է միևնոյն ժամանակ ուղղված լինի գտնելու նոր ուղիներ ամենակերպ կատարելագործելու համար ռուս պետական և հասարակական կենցաղը խիստ իրաւական հիմունքների վրա, որոնք սահմանված են 1905 թ. հոկտեմբերի 17-ի մանիֆեստով։

Այժմ, երբ վերջացել են խռովութիւնները և ամբողջ երկրի մէջ վերանորոգվել է խաղաղ աշխատանքը, այդ հիմունքների իրագործութիւնը, բղխած՝ Բարձրագոյն անմիջական ցուցումներից, դարձել է հասանելի կառավարութեան և օրէնսդրական հիմնարկութիւնների համար։

Ուստի նրանց միացեալ աշխատանքը յօգուտ հայրենիքի կարող է հանդիսաւոր շարունակվել ամուր վստահութեամբ դէպի Նորին Կայսերական Մեծութիւն ռուս Ինքնակալի կամքով շնորհված և Նրա պաշտպանութեան տակ գտնվող պետական կարգի հիմնական սկզբունքների անսասանելիութիւնը։

Պրեմիէր-մինիստրի այս խօսքերը մի տեսակ հաւանութիւն է Պետական Դումայի նախագահ Ռօձեանկօյի անդրանիկ ճառին և պատասխան է այն ծայրայեղ աջակողմեան խմբակցութիւններին, որոնք ձգտումներ էին ցոյց տալիս նեղ շրջանակի մէջ դնել ռուս սահմանադրութիւնը և դարձնել Պետական Դուման խորհրդատու ատեան, զրկելով նրան օրէնսդրական վճռահատ ձեռնհասութիւնից։

Մինիստրի այդ պարզ յայտարարութիւնը, թէ հոկտեմբերի 17-ին տրված մանիֆեստը մնում է անխախտ և նոր իրաւակարգի հիմունքները անսասանելի—այդ յայտարարութիւնը ունի ժամանակակից կարևորութիւն՝ բնորոշելու բարձր շրջանների իւրացրած դիրքը դէպի օրէնսդրական հիմնարկութիւնները։

Այնուհետև պրեմիէր մինիստրը շօշափում է նացիօնալիստական տրամադրութիւնների խնդիրը և ասում է խօսքեր, որոնք չափազանց առաձգական են և որոշ բովանդակութիւն չունեն։ Արդարև՝ նա ընդգծում է ռուս ազգի գերադաս պետական դիրքը և միևնոյն ժամանակ նկատում է, թէ իւրաքանչիւր ազգութիւն կարող է տեղը գտնել պետութեան մէջ իր առանձնայատուկ կենցաղով։

Դա մի ձևակերպութիւն է, որի մէջ կարող է զետեղվել զանազան որակի էութիւն և բովանդակութիւն։ Նացիօնալիստները կը ցանկանան այդ ձևակերպութիւնից եզրակացնել ռուսական տարրի բացառիկ դիրքի և արտօնութիւնների մասին, այլազգիները տրամադիր կը լինեն հաւատալ, որ նրանց ազգագրական և համայնական շահերը պաշտպանված կը լինեն։

Թէ ինչպէս հաշտեցված կը լինեն երկու սկզբունքները գործնական կեանքի մէջ, իրական հողի վրա, դա կը ցոլայ այն ծրագիրներից, որոնք կառաջարկվեն կառավարութեան կողմից օրէնսդրական ատեանների քննութեան։

Պրեմիէր մինիստրը երկարօրէն թրջում է պետական կեանքի զանազան ճիւղերի զարգացման վերաբերմամբ մի շարք խնդիրներ։

Անելիք գործերի ցուցակը անում է նպատաւոր տրամադրութիւն, բայց թէ որքան յարմարեցված է պետական մեքենան լուրջ բարենորոգութիւններ մտցնելու կեանքի մէջ, դա չէ երևում մինիստրի բարեմիտ ճառից այնպիսի պարզութեամբ, որ իւրաքանչիւր քաղաքացի հաւատար, թէ Զորրորդ Դումայի շինարար գործօն ոյժերը հանդիսանելու են բեղմնաւոր օրէնսդրական գործունէութեան եռուն շարժման մէջ։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

6 դեկտեմբերի

Պետերբուրգ.—Զմեռային Պալատում Թագաւոր Կայսրի անուանակոչութեան օրը բաղդ ունեցան Կայսրին ամենախոնարհ շնորհաւորանք մատուցանել Պետական Խորհրդի և Դումայի նախագահները, մինիստրների խորհրդի անդամները Կոկովցեվի գլխաւորութեամբ, զօրամասերի հրամանատարները։

Բոլոր եկեղեցիներում, զօրամասերում և կառավարական հաստատութիւններում կատարվեցին գոհաբանական մաղթանքներ, որոնց մասին հաղորդում են նաև պետութեան բազմաթիւ քաղաքներից։

—

Բելգրադ.—Թագաւոր Կայսրի անուանակոչութեան օրը ռուսական միսիայի եկեղեցում պատարագ մատուցվեց, որից յետոյ Պաշիչը բաժակ առաջարկեց Կայսրի առողջութեան համար և յիշեցրեց, որ ներկայ ծանր բոպէին բոլոր սլաւոնների հայեացքները ակնկալօրէն ուղղված են դէպի սլաւոնականութեան հզօր հովանաւորողը։ Ռուսաց դեսպանը խմեց Պետր Թագաւորի և Թագաւորական տան կենացը։

—

Բուխարէստ.—Ռուսական դեսպանատանը պաշտօնական նախաճաշին մինիստր նախագահ Մայորէսկին խմեց Թագաւոր Կայսրի կենացը և յիշեց ռուս-ռումինական բարեկամութեան մասին։ Ռուսաց դեսպանը խմեց Թագաւորի և Թագուհու կենացը։

—

Հոմ.—Մինիստր Սան-Ջուլիանօն, բացատրութիւններ տալով եռապետեան դաշնակցութեան վերականգնելու առիթով, ընդգծեց, թէ բալկանեան դէպքերից բղխող քաղաքական կացութեան մէջ կայ մի նպատաւոր ֆակտոր. դա Իտալիայի սրտագին բարեկամութիւնն է Ռուսաստանի հետ։

Սան-Ջուլիանօն ասաց, որ եռապետեան դաշնակցութիւնը աւելի քան 30 տարի ամբողջ Եւրոպայի համար հանդիսանում է հաշտութեան գրաւական, իսկ դաշնակցութեան պետութիւնների համար՝ ապահովութեան երաշխաւորութիւն։ Իտալիայի հաստատուն միջազգային դրութիւնը շնորհիւ եռապետեան դաշնակցութեան տրիպոլիսեան ձեռնարկութեան անհրաժեշտ պայման էր։ Դաշնակցութիւնը արդի խմբագրութեամբ ապահովում է բոլոր շահերը և երաշխաւոր է Իտալիայի բացէ ի բաց անվտանգութեան, ուստի և հիմք չը կար փոխելու այն։ Ոչ մինը երեք դաշնակիցներից ոչ մի փոփոխութիւն չէ առաջարկում։ Դաշնակցութիւնը հետամուտ է պաշտպանողական խաղաղ նպատակների։

«Բալկանեան հարցի վերաբերմամբ,—ասաց մինիստրը,—նպաստաւոր ֆակտոր ներկայանում է մեր անկեղծ բարեկամութիւնը Ռուսաստանի հետ։ Երեք մեծ ազգեր, որոնք կոչված են քաղաքակրթութիւն տնկել Հիւսիսային Աֆրիկայում—Իտալիան, Անգլիան և Ֆրանսիան—կը շարունակեն գործել կապված համաձայնութիւնների համեմատ։ Այդ ճանապարհով Իտալիան կընթանայ համոզված, որ նրա բարեկեցութիւնը և հզօրութիւնը կայուն երաշխաւորութիւն կը գտնեն երկրաւոր հաշտութեան մէջ։ Դրա համար եռապետեան դաշնակցութիւնը պէտք է մնայ Իտալիայի արտաքին քաղաքականութեան անկիւնաքարը»։

Վերջում մինիստրը ասաց, որ Բերխտոլդի ասելով՝ ֆօն-Դէտցէնդորֆին գեներալ-շտաբի կառավարիչ կարգելը ոչ մի կապ չունի Աւստրիայի արտաքին քաղաքականութեան հետ։

Պատգամաւոր Կոլայանին խորհուրդ տուեց Սան-Ջուլիանօյին աչալրջութեամբ հետևել Աւստրօ-Ունգարիայի Ալբանիայում հանդէս գալուն։ Կոլայանին շահաւէտ է գտնում Իտալիայի համար, եթէ Ադրիատիկ ծովի ափերին ամրանան երկու սլաւօնական ազգեր, որոնց շահերը երբեմն կարող են ընդհարվել։ Սօցիալիստ Գրացիդատէին գոհ չը մնաց մինիստրի բացատրութիւններից և մատնանշեց, որ Իտալիայի, Գերմանիայի և Աւստրօ-Ունգարիայի սօցիալիստները մտադիր են միասին ձգտել հաշտութիւնը պահպանելուն։

Ֆինանսների մինիստրը յայտնեց, որ պատերազմի առաջ թերած ծախքերը կարող են ծածկվել հինգ տարվայ ընթացքում. կաբինէտը կարիք չէ զգում նոր հարկերի կամ նոր փոխառութիւնների դիմել։

—

Բերլին.—Յօգուտ գերմանական օդային նաւատորմի ազգային հանգանակութիւնը տուեց 7 միլիոն։

—

Վիէննա.—Զեխ արմատական Ֆրէսլը կէսօրին աւարտեց իր 16 ժամ տևող ճառը։ Նիստը, որ տևեց 25 ժամ, շարունակվում է։ Որոշվեց, հակառակ սօցիալիստների առաջարկութեան, դիմել յօդուածային ընթերցման։

«Նէյէ-Ֆրէյէ-Պրեսսէն» տպել է պրոֆ. Մասարիկի և Պաշիչի ունեցած խօսակցութիւնը Սերբիայի մտադրութիւնների մասին։ Մասարիկն ասել է. «Սերբիան հրաժարվեց Ալբանիայի բաժանումից և ընդառաջեց Աւստրիայի ցանկութիւններին, թէև Ալբանիայի անկախութիւնը համարում է սխալ։ Սերբիան կամենում է բարեկամ մնալ և հետամուտ է իր ֆինանսական ու արդիւնաբերական պահանջները քաղել Աւստրիայից»։

Պալատի նիստը, որ արդէն 34 ժամ է, ինչ շարունակվում է, չը փակվեց. Փոքրամասնութեան տեղեկաբեր Հիւբշմանը խօսեց $2^1/_2$ ժամ. Մերժվեց նիստը փակելու առաջարկութիւնը։

Պատգամաւորների պալատը 55 ժամ տևող նիստից յետոյ ընդունեց այն օրինագիծը, որով մասնաւոր անձինք շինութիւններ ու տեղափոխելու միջոցներ են հայթայթելու պատերազմի դէպքում, մասնաժողովի խմբագրութեամբ, մերժելով փոքրամասնութեան առաջարկութիւնը։

—

Մադրիդ.—Պալատը ընդունեց ֆրանսպանական պայմանագիրը Մարօկկոյին վերաբերեալ։

—

Բերլին.—Մամուլը քննում է Պրոխասկիի գործը Աւստրիայի համար անպատատ տոնով և դատապարտում է Աւստրիային... (հեռագիրը խեղաթիւրված է)։

—

Պարիզ.—Լէօն Բուրժուան ընդունեց արմատական-սօցիալիստների պատգամաւորութիւնը, որ ցանկութիւն յայտնեց, որպէսզի Բուրժուան համաձայնէ դնել իր թեկնածութիւնը հանրապետութեան նախագահի պաշտօնի համար։ Բուրժուան, խորապէս զգացված, առարկեց, որ դժբաղդաբար պէտք է բացասաբար պատասխանէ տկարութեան պատճառով։ Նոյն տեսակ պատասխան Բուրժուան տուեց նաև Պուանկարէին, որ առաջ էր այցելել նրան։

—

Վաշինգտոն.—Տաֆտը համաձայնեց համալսարանում ստանձնել պրոֆէսորական պաշտօն։

Պատգամաւորների պալատը ընդունեց օրինագիծ եկեղեցիների մասին, որով 16 տարեկանից բարձր անդրագէտ անձինք իրաւունք չունեն ընակվել Միացեալ Պետութիւններում. բացառութիւն անվելու է նրանց, որոնք կարող կը լինեն ապացուցել, թէ իրանք տեղափոխվում են կրօնական հալածանքի պատճառով։

Պոզնան.— Գերմանիայի լեհական կենտրոնական կոմիտէը որոշեց բանալ ազգային խորհրդի 64 ճիւղ։

Մենզեսէ (Վէստֆալիա).—Վերջնականապէս պարզվեց, որ քարածուխի հանքում պայթումից սպանվել են 48 բանուոր։

ՀԵՌԱՒՈՐ ԱՐԵՒԵԼԵՌՈՒՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
6 դեկտեմբերի

Պէկին.—Պաշտօնական օրգանը, ողջունելով հասարակութեան բոլոր խաւերի մօնգոլական հարցում արտայայտած հայրենասիրութիւնը, նախազգուշացնում է ազգին ծայրայեղութիւններից. ներկայ պայմաններում պատերազմը Ռուսաստանի հետ համարում է անհնարին, յայտնում է, որ Ուրգայի դէմ վաղաժամ է այժմ արշաւանք կազմակերպել, կոչ է անում խելամտութեան ու համբերութեան, որովհետև Ռուսաստանի հետ պատերազմելու համար հարկաւոր է լուրջ պատրաստութիւն. ժամանակը կը դայ և Չինաստանը կը լուծէ իր վրէժը այն ամօթանքի համար, որպէսզի չի ներվի ռուսներին երբէք։

Մուկդէն.—Եկաւ Իւանշիկայի խորհրդատու Տեանզիեանը Մանջուրիայի դրութեան հետ ծանօթանալու և ստուգելու լրագրական այն լուրերը, թէ Ռուսաստանը և Եապօնիան պատրաստում թիւններ են տեսնում գրաւելու Մանջուրիան։

Նախագահը մերժեց Ներքին Մօնգոլիայի իշխանների միջնորդութիւնը կազմակերպելու Ներքին Մօնգոլիայի ինքնավարութիւն։

Չը նայած պաշտօնական միջոցներին, հակառուսական շարժումը Մանջուրիայում շարունակվում է նախկին ոյժով։

Մուկդէնի առևտրական ընկերութիւնը առաջարկեց Դիրինի, Խարբինի և Ցիցիկարի ընկերութիւններին բոյկոտ յայտարարել ռուսական ապրանքների ու դրամների դէմ։

Սօկիօ.—Ստոյդ աղբիւրներից տեղեկացնում են կաբինէտի կազմը. պրեմիէր՝ Կացուրան, արտաքին գործերի մինիստր՝ Կատօ, ներքին գործերի՝ Օուրա, ճան. հաղորդակցութեան՝ Դոտօ, ֆինանսների՝ Բակացուկի, արդարադատութեան՝ Մացումուրա, լուսաւորութեան՝ Սիբատա, զինուորական՝ Կիկոսի, ծովային՝ Սայտօ։

ԲԱԼԿԱՆԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)
6 դեկտեմբերի

Լոնդոն.—Վէնիզէլոսի նախագահութեամբ կայացած նիստում Թիւրք պատգամաւորները յայտնեցին, որ դեռ չեն ստացել լրացուցիչ հրահանգներ, որ բերում է յատուկ սուրհանդակը, ուստի կոնֆերէնցիայի նիստը յետաձգվեց շաբաթ օրվան։

Թիւրք պատգամաւորները հրաժարվեցին որևէ բան հաղորդել ժուրնալիստներին։

Հաշտութեան կոնֆերէնցիայի պատգամաւորներից մինը յայտնեց գործակալութեանդ թղթակցին, որ Թիւրք լիազօրները հեռագրով ստացել են հակիրճ հրահանգներ, բայց դրանք հիմք չը տուին շարունակել այսօրվայ զրաղմունքները, այդ իսկ պատճառով վճռվեց սպասել մանրամասն դրաւոր լիազօրութիւնների, որոնք տեղ կը հասնեն ուրբաթ երեկոյ կամ շաբաթ առաւօտ։

Թագաւորը կընդունէ հաշտութեան կոնֆերէնցիային մասնակցողներին շաբաթ օրը։

Դեսպանները կը խորհրդակցեն անընդհատ մինչև շաբաթ, երբ պարապմունքները կընդհատվեն մինչև դեկտ. 17-ը Ծննդեան տօների պատճառով։

Բէյտէրը տեղեկացաւ, որ վատ տպաւորութիւն են գործում դաշնակիցների վրա այն լուրերը, իբր թէ Թիւրքիան մտադիր է պնդել Ադրիանուպօլիսը իրան թողնելու վրա։ Բալկանեան լիազօրները հակված են մտածելու, թէ չը նայած լրագրական տեղեկութիւններին՝ Թիւրքերը չեն առաջարկի այդօրինակ պահանջ։ Դաշնակիցները յայտնում են, որ ոչ մի դէպքում թոյլ չեն տայ քննել Ադրիանուպօլսի հարցը, որ անվիճելի կերպով պէտք է մտնէ բուլգարական երկրի կազմի մէջ։

Վեց մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչները խորհուրդ տուին կոնֆերէնցիային նիւթական փոփոխութիւններ մտցնել նախագծված չինական 25 միլիոնի փոխառութեան մէջ։

Պ. Հ. Դ. թղթակցի ստացած տեղեկութիւնների համաձայն՝ Լօնդոնի դիպլոմատիական շրջաններում յոյսով են նայում ապագայի վրա։ Վիճելի հարցերը ըստ երևոյթին կորցրել են իրանց սուր կերպարանքը, նկատվում է բարելաւումն աւստրօ-սերբիական յարաբերութիւնների մէջ։

Բէյտէրի գործակալութիւնը հաւաստիացաւ, որ սխալ են այն տեղեկութիւնները, թէ իբր Սերբիան նոր քայլեր է անելու իր պահանջը պաշտպանելու առիթով։ Ձգտելով մուտք ունենալ դէպի Ադրիատիկ ծով, Սերբիան բնաւ չէ ցանկանում առաջ բերել եւրոպական բարդութիւններ։ Հաւատացած է, որ իր պահանջը արդարացի է ու չափաւոր և յոյս դնելով եւրոպական կառավարութիւնների համակրութեան վրա՝ Սերբիան կամենում է այդ գործը ամբողջովին յանձնել մեծ պետութիւնների ձեռքը։ Կարելի է սպասել, որ Սերբիայի և Աւստրիայի անմիջական բանակցութիւնները կը սկսվեն անյապաղ Վիէննայի սերբիական դեսպանի միջոցով, քանի որ երկուստեք ցանկութիւն է յայտնված պարզելու դրութիւնը։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. գործ.)
6 դեկտեմբերի

Աթէնք.— Թշնամական գործողութիւնները Եանինայի շուրջ շարունակվեցին երէկ ամբողջ օրը անհետևանք։ Բէզանի մօտի դիրքերը շատ ամրացած են։

Ցոյների և Բէզան բերդի միջև այսօր տեղի ունեցաւ արտիլէրիական կռուի։

Սօֆիա.— Ֆէրդինանդ թագաւորը մեկնեց Սալօնիկ։

Ազգային ժողով։ Պետական Դումայի ազգայնական ֆրակցիայի ողջոյնի հեռագիրը ընդունվեց բուռն ծափահարութեամբ։ Պալատը նախագահին յանձնարարեց շնորհակալութիւն յայտնել։ Ժողովը ընդունեց 50 միլիոն արտակարգ գումարայատկացումը զօրքի կարիքների համար։ Ֆինանսների մինիստրը ասաց, որ արտասահմանեան լրագիրների յայտնած տեղեկութիւնները Բոլգարիայի ֆինանսական դրութեան մասին սուտ են։ Բոլգարիան կարող է պատերազմը շարունակել երեք, նոյնիսկ վեց ամիս, սակայն մինիստրը յոյս ունի, որ խաղաղ բանակցութիւնները կաւարտվեն աջողութեամբ։

Ֆէրդինանդի ճանապարհորդութեանը տրվում է շատ մեծ նշանակութիւն։

Լուրերի համաձայն՝ այս օրերս Սօֆիան է գալու սերբիական արքան. այնտեղ տեղի է ունենալու դաշնակից թագաւորների մտքերի փոխանակութիւնը քաղաքական բարդութիւնների առիթով։

ՄԵՐԱՁԻՈՐ ԱՐԵՒԵԼԻ ԴԵՊՔԵՐԸ

(ԼՐԱՏԵՍԵՐԻ ՄԸ ՅՈՒՇԱՏԵՍԵՐԸ)

(Սեփական թղթակցից)

Կ. Պոլիս, 28 Նոյեմբեր

Վերջապէս զինադադարին կնքուած ընալը պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ հետևեալ կառավարական զեկոյցով.

«Զինադադար կնքուեցաւ բուլգար, սերբ և չերնոգորեան կառավարութեանց հետ, պատերազմիկ ոյժերուն այժմ իրենց գրաւած դիրքերուն մէջ մնալու և հաշտութեան բանակցութեանց ձեռնարկելու պայմանաւ։ Միայն հեղէն կառավարութեան հետ կը շարունակուի պատերազմը»։

Զինադադարը իր այս թերի ու պակասաւոր ձևին մէջ մեծ շունչ մը առնել տուաւ ժողովուրդին, որ տարտամ կացութենէ մը կը փրկուի։

Հիմա լաւատեսութիւնը կաւելնայ։ Միայն Ցունաստանի դրած վերապահութիւնը կասկած կը զարթուցանէ միտքերու մէջ, և շատեր այն երկիւղն ունին, թէ զինադադարը լոկ ժամանակ շահելու համար կընքուեցաւ։

Կէս-պաշտօնական աղբիւրներէն առնուած տեղեկութիւններն ալ սակայն դէպի լաւատեսութիւն կը մղեն զմեզ, վասնզի առաւաւելն մինչև 48 ժամը կըսուի թէ Ցունաստան ևս պիտի հաւանի զինադադարի։

Հաշտութեան համար բանակցութեանց սկզբաւորութիւնը, կըսուի թէ, ի մօտոյ պիտի սկսուի։

Բանակցութեանց վայրը նշանակուած է Լօնդոն։ Թիւրքիոյ պատուիրակը պիտի ըլլայ Բէշիդ-փաշա՝ առևտրական մինիստրը, Դամատ Ֆէրիդ փաշա՝ ծերակուտական և Օսմանի Նիզամի-փաշա՝ Բերլինի դեսպան։

Հայորդի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Կ. Պոլսի ռուսաց դեսպանը յայտնեց Բ. Դրան, որ Ռուսաստանը կը բանայ իր սահմանները Փիւրդստանից փախչող հայերի համար։

Ստացված տեղեկութիւնների համաձայն՝ Դիարբէքիրում կոտորած է։

Պետերբուրգում Կ. Պոլսից հեռագիր է ստացվել, որ նախկին պատրիարք Օրմանեանը մեկնում է Լօնդոն՝ խնդրելու Անգլիայի աջակցութիւնը Հայաստանի աւտօնօմիայի հարցում, որպէսի աւտօնօմիան լինելու է Ռուսաստանի հովանաւորութեան ներքոյ։

Պետերբուրգի լրագրական աղբիւրներից բղխող տեղեկութիւնների համաձայն, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին աջողվել է ստանալ Ռուսաստանի համաձայնութեան մասին, որին Ֆրանսիան և Անգլիան վերաբերում են սկզբունքով համակրանքով։

Կ. Պոլսի հայոց պատրիարք Արշարունին ընչպէս հեռագրում են Կ. Պոլսից, նոր տեղեկութիւններ է ստացել հայկական վիլայէթներից առանձապէս Վասպ վիլայէթից, թէ քիւրդերը յարձակումներ են գործել հայկական գիւղերի վրա։

ՆԵՐԿԱՑ ԱՆԵԼԻՔԸ

Բալկանեան պետութիւնների և Թիւրքիայի միջև կնքված զինադադարից յետոյ՝ արդէն սկսվել է հաշտութեան պայմանների քննութիւնը Լօնդոնում։

Բայց Լօնդոնի ժողովը, որպէս և փոքր կոնֆերէնցիան չը պէտք է շփոթել մեծ պետութիւնների դեսպանախորհրդի հետ, որի գումարումն աւելի քան հաւանական է։

Պատերազմող կողմերը Լօնդոնում կարող են միմեանց զիջումներ անելով՝ հաշտութիւն կնքել։ Բայց դա վերջնական չի լինի։ Կան չէզոք պետութիւններ, որոնք՝ յանուն իրանց պետական շահերի և ինչ-որ միջազգային հաւասարակշռութեան՝ հանդէս պէտք է գան իրանց արդար իրաւունքներն ու շահերը պաշտպանելու, որպէս պատահեց 1878 թ. Բերլինում։

Մեզ թւում է, որ այն ժամանակ հայկական հարցը աւելի նպաստաւոր պայմանների մէջ էր հենց նրանով, որ Թիւրքահայաստանը պատերազմական բեմերից մէկն էր և մինչև Կարին էլ գրաւված էր ռուսներից։

Իսկ այժմ այդ հարցը մի տեսակ կարկատանի բնաւորութիւն ունի դիւանագիտութեան աչքում։ Մի բան, որ հայկական չարատանջ հարցի լուծումը կարող է ստիպողական ու հերթական դարձնել—դա Բերլինի դաշնագրից յետոյ կատարված Թիւրքական բարբարոսական ջարդերն են, որոնք չը դադարեցին նոյնիսկ Թիւրքիայի սահմանադրութեան օրօք։

1878 թ. նպաստաւոր դիրքը մեր ձեռքից բաց թողեցինք այն պատճառով, որ ոչ դրանից առաջ, ոչ էլ այն ժամանակ հայ ազգը հանդէս չեկաւ իր վճռական պահանջներով, որոնք լինէին խնամքով քննված ու ձևակերպված։

Խրիմեանի պատգամաւորութիւնը չէր կարող նոյնիսկ 61-րդ յօդուած տեղծել, եթէ Ազատարար Ալէքսանդր II Կայսրը Սան-Ստեֆանոյի հաշտութեան պայմանագրի մէջ 16-րդ յօդուածը մտցրած չը լինէր։

Կան պարոններ, որոնք խաղաղ դիմումները, աղաչանք ու պաղատանքը բոլորովին անօգուտ են համարում։ Այսպէս մտածողները որպէս օրինակ բերում են ոչ միայն 1878 թ-ի դիմումի ապարդիւն անցնելը, այլև այն, որ սկզբից է վեր մարդկութիւնը գրաւոր կամ բանաւոր խնդիրներով ու աղաչանքներով երբէք ձեռք չէ բերել դատարկարգային, քաղաքացիական կամ քաղաքական իրաւունքներ, այլ միայն զէնքի ոյժով։

Սա պատմական ճշմարտութիւն է։

Սակայն այդպէս դատողները մոռանում են, որ այդ ճշմարտութեան կողքին կայ և մի այլ ճշմարտութիւն, նոյնքան պատմական, նոյնքան անհերքելի։ Եւ այդ այն է, որ անհամեմատ խաղաղ ոյժերի դէմ թոյլ ու փոքր ոյժերով կռիւ յայտարարողները ոչ միայն ոչինչ չեն շահել, այլ ընդհակառակը ունեցածն էլ վրա են տուել։

Ի հարկէ ասողներ չը կան որ Թիւրքահայերը ապատամբութեան դրօշ պէտք է պարզեն ու զէնքի ոյժով յարգել տան իրանց մարդկային ու ազգային իրաւունքները։ Բայց որովհետև միջին ճանապարհ չը կայ, ուստի կարելի է ենթադրել, որ դրաւոր դիմումի քաղաքականութիւնը պատասխանողները, բնականաբար, պաշտպանած են լինում ապատամբութեան գաղափարը։

Անպայման լաւ կը լինէր, որ Թիւրքահայերն ունենային զօրք, զէնք, թնդանօթ կամ իրանց թիկունքին կանգնած լինէր այդպիսիք ունեցող մի հզօր պետութիւն։ Այն ժամանակ՝ ի հարկէ՝ նապաստակի նման վախկոտ քիւրդերը առիւծ չէին դառնայ և Թիւրքահային չէին կողոպտի, կոտորի, հալածի, ոչ էլ օսմանեան կառավարութիւնը թոյլ կը տար իրան այնքան անփոյթ կերպով վերաբերվելու դէպի հայն ու նրա իրաւունքները։

Սակայն իրողութիւնն այն է, որ ոչ միայն Թիւրքահայերը զօրք ու զէնք չունեն, ոչ էլ իրանց Թիկունքին ունեն մի հզօր պետութիւն, այլ և տարբերից ի վեր մի կողմից՝ սիստեմատիկաբար խլվել են Թիւրքահայերից նոյնիսկ այնպիսի անմեղ գործիքները, որոնք պիտիք են դանակը, մկրատը, կացինը և այլն, որոնք ծայրայեղ դէպքում կարող էին ծառայել որպէս ինքնապաշտպանութեան զէնքեր, միւս կողմից՝ ոտից գլուխ զինվում են քիւրդերը։

Այս այսպէս լինելով հանդերձ, չէ որ դանակը ոսկորին հասած հայը զէնքի ոյժի էլ դիմեց։ Միայն թէ հարիւր-հազարաւոր նահատակներ տալուց յետոյ էլ ոչինչ չը շահեց, որովհետև նրա զէնքի ոյժը շատ չնչին էր, որպէսզի կարելի լինէր նշանակութիւն տալ։

Տոգերիս որոշը մի քանի անգամ առիթ է ունեցել գրելու, որ քիւրդական ոյժը, իր ոտքից գլուխ զինված լինելով հանդերձ, հայերի համար արհամարհելի է։ Քիւրդերին նուաճելու, զինաթափ անելու և հպատակեցնելու համար բաւական են մի քանի հազար լաւ զինված հայեր։

Բայց քիւրդերը միևնոյն չեն, ոչ էլ նրանց ոյժն իրանց վրա է։ Այնտեղ կայ նաև մօտ 100,000 օսմանեան կանոնաւոր զօրք, իր ռազմական ամբողջ կատարելութեամբ, որը մինչև պատրաստել ու խրախուսել է քիւրդերին և երկրի միւս աւազակաբարոյ տարրերին։

Քանի որ այսպիսի պայմաններում Թիւրքահայերը ոչ մի հնարաւորութիւն չունենն զէնքի ոյժով իրանց իրաւունքները յարգել տալու, ապա ստիպված են դիմելու գրաւոր դիմումի քաղաքականութեան։

Այս վերջին միջոցն էլ պակաս ուժեղ չէ, պայմանով միայն, որ նա արտայայտվի ամբողջ հայութեան կողմից, առանց դասակարգի, դաւանանքի և հպատակութեան խարութեան և քննված ու ձևակերպված լինի դիւանագիտական հմտութեամբ։

Մեր աչքից չը պիտի վրիպի այն բարդ հանգամանքը, որ Փոքր-Ասիայում, որի մէջ մտնում է նաև Թիւրքահայաստանը, միմեանց հետ բաղխում են Ռուսաստանի ու Գերմանիայի տնտեսական շահերը՝ մի կողմից։ Սրանց վրա աւելացրէք և Թիւրքիան, որն իր վերջին կայանը համարում է հէնց այդ երկիրը։

Կարդացէք ցոյց տալ մի պետութիւն, որը հրաժարվէր իր տնտեսական կամ քաղաքական շահերից՝ հային Թիւրքիայի բարբարոսական ճիրանների ազատելու համար։

Այդպիսի մարդասիրական հրաշք արձանագրված չէ ոչ մի պետութեան քաղաքական տարեգրութեան մէջ, ոչ էլ կը լինի այսուհետև։

Ուրեմն Թիւրքահայերի դիմումը և պահանջները պէտք է ձևակերպված լինեն այնպէս, որ կարողանան գոհացում տալ բոլոր շահագրգռված պետութիւններին, որ, ըստ Թիւրքական առածի, «ոչ շիշն այրվի, ոչ խորովածը»։

Կարդացինք, որ Հիլմի-փաշան վճռել է ինքնավարութիւն տալ Անատոլիային և Մեսոպոտամիային՝ հրաւիրելով ռուս և անգլիացի 16 վերահսկիչ կազմակերպիչներ...

Շատ լաւ երազ է, բայց ցաւալին այն է, որ այդպիսի երազներ Թիւրք կառավարութիւնը շատ է տեսել կրիտիկական բոպէներում ու մոռացել կրկիսը անցնելուց անմիջապէս յետոյ։

Այնու ամենայնիւ Հիլմի-փաշայի գլուխգործը մի քար է, որին մենք կարող ենք կառչել, աւելացնելով 16 վերահսկիչ և կազմակերպիչների վրա և մի օտարազգի ընդհանուր նահանգապետ կամ սուլթանի փոխարքայ։

Մանրամասնութիւնների մէջ չենք մտնում, թողնելով այն քաղաքագէտ, ձեռնհաս մարդկանց։

Վեհ. Կաթողիկոսը, յանուն ռուսահայերի, արդէն՝ դիմել է ռուսական կառավարութեան, և պէտք է շնորհակալ լինենք, որ ռուսական մամուլը, առանց ուղղութեան խարութեան, Թիւրքահայերին Թիւրքական բարբարոսութիւններից պաշտպանելը և նման բարբարոսութիւնների մի անգամ ընդմիշտ վերջ տալը ցանկալի է համարում։

Նոյնպիսի դիմում արել է և Վիէննայի Մխիթարեան միաբանութիւնը աւտրիական կառավարութեան։

Բայց ինչ դեր է կատարում Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութիւնը, որ այնքան մօտ է իտալական կառավարութեան։ Մանաւանդ ինչ են անում Թիւրքահայոց պատրիարքն ու ազգային ժողովը, որոնք ի պաշտօնէ պարտաւոր են առաջին ու վճռական քայլերն անելու։ Այս մասին ոչ մի տեղեկութիւն չունենք։ եղած լրագրական տեղեկութիւններն էլ չափազանց անմխիթարական են մեզ համար։

Տեղեկութիւն չունենք նոյնպէս, թէ արդէն կատարված դիմումների և ապագայ դիմումների մէջ կայ որոշ սիստեմ, միահամանութիւն։

Հազիւ թէ։

Այն ինչ՝ անհրաժեշտ է, որ թէ առանձին-առանձին դիմումները այս կամ այն պետութեան և թէ մեր հաւաքական դիմումը ապագայ դեսպանախորհրդին բովանդակեն խիստ միանման պահանջներ, ամբողջ ազգի անունից և այնքան ազդու, որ՝ այսպէս ասած՝ բարոյական ուլտիմատումի տպաւորութիւն թողնէր։

Մեզ թւում է, որ դեռ ուշ չէ հարկ եղածը կատարելու։

Ա. Ց. Մուրադեան

Սամարղանդ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՒ. ԱՐԱՍԽԱՆԵԱՆԻ ՄԱՀՎԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտ. և Տնայնագործ. Ընկերութեան նիստը, որը նշանակված էր հինգշաբթի, դեկտեմբերի 6-ին, փոխարկվեց զրոյցի՝ անդամների սակաւութեան պատճառով։

Ա. Քալանթար խօսեց հանգուցեալ Ա. Արասխանեանի՝ իբրև մեր երկրի ամենաազգասէրներից մէկի մասին, յիշատակեց նրա դիսսերտացիան, որ նուիրված է հացի առևտրին, նրա նոյնպիսի աշխատանքը Անդրկովկասի հացի առևտրի մասին, նրա կատարած ուսումնասիրութիւնները Սրբէշի և Նուխու գաւառներում, նրա մասնակցութիւնը Հայ Գիւղատնտ. և Տնայնագործ. Ընկերութեան մի քանի նիստերում շօշափված խնդիրների քննութեան մէջ։ Ա. Քալանթար բնորոշեց Արասխանեանցին իբրև աւելի վերլուծող, քննող, ստուգաբանող մի անտեսագէտի, քան կառուցող և կազմակերպող մի անձի։ Նա աւելի անալիտիկ էր, քան սինտետիկ։ Արասխանեանի ուսումնասիրութիւնը Անդրկովկասի հացի առևտրի մասին առաջ բերեց իր ժամանակին մեծ վիճաբանութիւն մամուլի մէջ։ Արասխանեանը իր աշխատանքի համար աւելի նըպաստաւոր պայմաններում կարող էր աւելի բեղմնաւոր լինել, քան այդ աջողվեց նրան մեր իրականութեան ծանր հանգամանքներում։ Թիֆլիսի Հայ Գիւղատնտ. և Տնայնագործ. Ընկերութեան վարչութեան անդամները պարտք կը համարեն ներկայ լինել յուղարկաւորութեան։

Աթանասեան աւելացրեց՝ վարչութիւնը իր բոլոր կազմով։

Միւս խօսակիցները համակրութիւն յայտնեցին այդ ցանկութեան։

Նիստի գործարար մասը յետաձգվեց հետևեալ հինգշաբթի օրվայ։

—

Աւ. Արասխանեան թողել է մի աղջիկ, որը միշտ գտնվում էր հօր հետ միասին։ Հօր մահից յետոյ աղջկայ խնամատարութեան հոգսը ցանկացել է իր վրա վերցնել հանգուցեալի քոյրը՝ տիկին Բունեաթեանը։ Աղջիկը գտնվում էր Ախալքալաքում, որտեղից կը բերվի Թիֆլիս։

ՅՕԳՈՒՏ ԳԵՆ. Վ. ՊՕՏՏՕՅԻ ՅՈՒՇԱՐՁԱՆԻ

«Մշակի» № 267-ի մէջ տպված կոչին իբրև արձագանք ստացանք Զաքաթալայից՝ Աստ. Բէկ-Յովսէփեանից 1 բուբլի։

ՀԱՅԱՐԱԿԱԿԱՆ ԶԱՐԻՒՒԻ ԴԷՄ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՎԱԾ ԿՌԻՒ

I

Վերջին երկու տարվայ ընթացքում Երևանի նահանգի մի քանի շրջաններում և գլխաւորապէս Ալէքսանդրպօլի գաւառում գլուխ է բարձրացրել աւազակութիւնը որպէս համառաած կործանարար երևոյթ, ու նրա հասցրած աւերածութիւնները, թալանները խոշոր չափերի են հասել։

Դարձեալ խանգարվել է աշխատաւոր գիւղացիութեան խաղաղ, հովւերգական հանգիստը, նախկին կարճատև, նախանձելի անդորրութիւնը։ Բացարձակ վտանգի է մատնված գաւառացու անհատական ապահովութիւնը, տնտեսութեան ազատ զարգացումը և դառն աշխատանքի պտուղները։

Աւազակութիւնը հրապարակ է եկել իր տարածած ահ ու սարսափի վնասակար, սուր արտայայտութիւններով մեր գաւառը հասցնելու գաւառի անպաշտպան ազգաբնակութեան լայն խաւերին։

Մարդասպանութիւնը, աւարառութիւնը, բացարձակ թալանը և նոյն իսկ առևանգումը սովորական երևոյթի կարգն են անցել։

Օր չէ անցնում, որ Փամբակի շրջանի այս և այն գիւղում չը կատարվեն մի քանի «բաց-աշկարա» թալաններ, յանդուգն յարձակումներ և սպանութեան փորձեր։

Միայն վերջին տարին վերոյիշեալ շրջանում չարագործների ձեռքով զոհ են գնացել մօտ 20 անմեղ մարդիկ։

Բաքիրի և «Զորերեցի Ակոպի» աւազակային վոհմակները ոտնատակ են տուել ամբողջ գաւառը. ազատ չէ մնացել ոչ մի գիւղ, ոչ մի անկիւն, որ չենթարկվի նրանց արշաւանքներին ու քստմնելի բռնութիւններին։

Դեռ ևս թարմ է գաւառացու յիշողութեան մէջ նոյն ոճրագործների անզութ ձեռքով դաւաճանաբար կատարած, հայերից անչափ սիրված ու յարգված Սարալի տանուտէր Իբրահիմ Օսման-օղլիի ցաւալի սպանութիւնը։

Սպա թշուառ սայլապանները, միամիտ անմեղ անցորդները, անպաշտպան ուսուցիչները...

Գաւառի անկուլտուրական, յետամնաց մասսայի տականքները, խաւարային ոգիները, օգտվելով ժողովրդի անպաշտպան վիճակից, տեղական ադմինիստրացիայի ծուլութիւնից, անգործունէութիւնից պաշտօնական աւազակների տարածած սարսափից, աւերածութիւնների, թալանների ու գողութիւնների պակասորդն իրանք են լրացնում։

Վերջերս լուսնակ մի գիշերին, անյայտ չարագործները, Համամու կայարանի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՎԱՍԱԿ ԱՖՐՈՅԻ

Ս. Ղազարեան

Ամերիկայի Հայ Դատի Կոմիտեի Նախագահ Վասակ Աֆրոյի հրաժարականը Ամերիկայի Հայ Դատի Կոմիտեի Գործադիր Մարմնի նիստերուն ներկայացուցած է Կոմիտեի Գործադիր Մարմնի անդամ Ս. Ղազարեան։ Ինչպես գրեցինք, Աֆրոյի հրաժարականը ստացուած է Կոմիտեի Գործադիր Մարմնի նիստերուն

ԴԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Թիֆլիսի նահանգապետը, Կովկասի փոխարքայի համաձայնութեամբ, Նորին Մեծութիւն Թագաւոր Կայսր Նիկոլայ Ա-լեքսանդրովիչի անուանակոչութեան օրվայ առիթով հեռագրով պատուիրագրեց նահանգի ոստիկանապետներին ազատել տուգանքներից ու բանտարկութիւնից նրանց, որոնց վերաբերմամբ եղել են որոշումներ նահանգապետի կարգադրութեամբ։

— Թիֆլիսի նահանգապետ Զերնեավսկին և Գանձակի նահանգապետ Ա. Կովալէվը ստացան ստատսկի-սովէտնիկի աստիճան։

— Երէկ, դեկտեմբերի 7-ին, տեղի ունեցաւ Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան նախկին անդամ Ն. Գ. Կոկչայեանի թաղումը։ Ժամը 10-ին հանգուցեալի մարմինը իր բնակարանից (Տատեանենական փողոց, № 7) հայ հոգևորականութեան, բազմաթիւ ծանօթների, ազգականների, քաղաքային ինքնավարութեան ներկայացուցիչների ու յարգողների ուղեկցութեամբ դուրս բերեցին՝ Արմենական բազարով տարվեց դէպի Երևանեան հրապարակը։ Դագաղը տանում էին քաղաքային ինքնավարութեան ծառայողները։ Երկու դիակառքերի վրա դասաւորված էին 10-ի չափ պսակներ, որոնց թւում մէկը արծաթէ՝ քաղաքային վարչութիւնից։ Քաղաքային վարչութեան տան առաջ հոգեհանգիստ կատարվեց, որից յետոյ քաղաքագլուխ Ա. Ի. Խատիսեանը խօսեց հանգուցեալի մասին, դրուատելով նրա թէ անձնական իբրև մարդու և թէ իբրև քաղաքային վարչութեան անդամի յատկութիւններն ու չէնտրմենական վերաբերմունքը։ Այնուհետև յուղարկաւորը թափորը շարունակեց իր ճանապարհը դէպի Մողնու եկեղեցին։ Պատարագից յետոյ, հանգուցեալին տարան և հողին յանձնեցին Խոջիվանքի գերեզմանատանը։ Հանգուցեալի կենսագրութեան և պետական ու հասարակական գործունէութեան մասին «Մշակի» նախորդ համարներից սկսում մենք արդէն հաստատ տեղեկութիւն տուել էինք։ Միայն մոռացել էինք յիշատակել այն ուշագրաւ կողմը ևս, որ «Մշակի» գոյութեան առաջին տարիներում նա եռանդով թղթակցում էր Նոր Սուրմալուի գաւառից։

— «Заѣ. Рѣчь»-ում երգ.-հաս. Համբարձումեանը խիստ քննադատութեան է ենթարկում մի շարք յօդուածներով Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձական ներկայ կազմի գործունէութիւնը, հիմնվելով հոգաբարձութեան տեղեկագրի վրա։

— Վրաց սինոդական գրասենեակը որոշել է դիմել Թիֆլիսի, Քութայիսի և Լիդայի նահանգապետներին և խնդրել կարգադրել, որպէսզի առևտրական ձեռնարկուները Խրեններն ու ֆիրմաները ապրանքներ բաց չը թողնեն ս. Թամարա թագուհու պատկերով։

— Կովկասի փոխարքան թոյլատրեց խաղալ հայերէն «Բալկանեան թագուհի» պիէսը 2 գործ., հեղ. Հրնսօգօրական Նիկոլա Թագաւորի, թարգմ. Արաքսեանի։

— Երկու ժուրնալիստ այս օրերս ոտով գնալու են Բաթում՝ Թիֆլիսից, ճանապարհին լուսանկարներ անելով կինեմատոգրաֆով։

— Ստացանք բժ. Գ. Մեհրաբեանցի մի նոր հրատարակութիւնը՝ «Տուբերկուլեոզը և նրա դէմ կռուելու հանրամատչելի միջոցներ»։ Գիրքը հրատարակված է լաւ թղթի վրա և արժէ 30 կ.։ Գրքին կցված է Մոսկվայի կայս. համալսարանի պրիվ.-դոցենտ Պլէտնեովի առաջաբանը։

— Մեզ հաղորդում են, որ Կ. Հ. Բ. Ընկ. դեկտեմբերի 9-ին նշանակված ընդհանուր ժողովը յետաձգվում է դեկտեմբերի 16-ին։ Խորհուրդը կրկին անգամ շրջաբերականներով դիմել է իր ճիւղերին 1913 թ. նախահաշիւները ուղարկելու համար։

— Այսօր Հասարակական կլուբում կը լինի ներկայացում։

— Վաղը Զուբալովի ժողովրդական Տանը ցեր. ժ. 11-ին Մարգարեանը ռուսերէն կը դասախօսէ «Что такое міровоззрѣніе». Յետոյ կը լինի համերգային բաժին։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Միհրանեանի կօնցերտը

Միհրան Միհրանեանի կօնցերտը տեղի ունեցաւ հինգշաբթի, հոկտեմբերի 6-ին Թիֆլիսի երաժշտական դպրոցի դահլիճում։

Միհրանեանը ուսել է Պարիզի կօնսերվատորիայում։

Նա երգեց Գլուքի, Հէնդելի, Ֆրանկի, Ֆոդէի, Լալոյի և ուրիշների երկասիրութիւններից կտորներ։

Երգչի ձայնը ախորժալուր է, գեղեցկահնչիւն, թէև ոչ ընդարձակ։ Ստորին աստիճաններում ձայնը թաւշեայ քնքշութիւն ունի։ Վերին ըեգիստրներում նա հաստատաբար թոյլ է։ Ձայնը մշակված է և երգը ունի երաժշտականութիւն։ Երգերի պարբերութիւնները ուղիղ են արտայայտված, բայց մէկը միւսից քիչ են տարբերվում, միօրինակութեան տպաւորութիւն են գործում, գունաւոր չեն բաւականաչափ։

Միհրանեանը սկզբում երգում էր անարամադիր, մտազբաղ, ճնշված արտաբերութեամբ, բայց յետոյ նուիրվեց երգերի ոգուն և մտցրեց հոգի և զգացմունք իր երգածների մէջ։

Կօնցերտին մասնակցում էին՝ օրիորդներ Բաբալեան և Ցիցիանովա, որոնք հմտութեամբ և գեղեցիկ ներդաշնակում էին, օր Ստոգինա, որը ունի ընդարձակ ձայն դեռ ևս մշակութեան շրջանում յուսալի ապագայով, և Գ. Քալանթար, որը ջութակի վրա իր նուագած չորս կտորով ցոյց տուեց զգալի առաջադիմութիւն։

Հանդիսականները ջերմագին ողջունեցին կատարողներին բուռն ծափահարութիւններով։ Սիրող

— *Օպերա*

Վրօնսկին «Евгеній Онѣгинъ» օպերայի մէջ Օնէգինի դերում ցոյց տուեց լուրջ արտիստի բոլոր ապացոյցները։ Երևում է, որ երիտասարդ երգիչը աշխատում է դիմել կատարելագործութեան։ Վրօնսկիի Օնեգինը ներկայացվեց բուռն զգացմունքով, որի հետ երգչի յատուկ ձայնը թողին իրանց ազդու տպաւորութիւնը թատրոնը ծայրէ ի ծայր լցրած հասարակութեան վրա, որ վարձատրեց բենեֆիցիանտին անվերջ ծափահարութեամբ ու մի քանի ընծաներով։

Այսօր կը կրկնվի Էսպզիտոյի «Черный тюрбанъ» կոմիքական օպերան։

Վաղը ցերեկով կը տրվի «Снѣгурочка»-ն, իսկ երեկոյեան՝ «Օրլէանի կոյս» օպերան։

Դեկտ. 11-ին նշանակված է խմբի կանացի առաջնակարգ ոյժերից մէնի՝ կոլորատուր սոպրանօ Սաբանէեվայի բենեֆիսը, որ ընտրել է այդ առիթով «Սէվիլիան սափրիչ» կոմիքական օպերան և «Լուչիա» օպերայից մի տեսարան։

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

— Կոմս Վիտտէն մեկնեց Ցարսկոէ-Սէլօ։

— Պետերբուրգում վախճանվեց «Р. Вѣд.»-ի նախկին խմբագիր և առաջին Պետական Դումայի անդամ գրող Եակուշկինը։

— Եալտայում և Սեվաստոպոլում մեծ քանակութեամբ ձիւն եկաւ։

— Լուրերի համաձայն՝ Պետական Դումայի տօների առիթով արձակվելու է դեկտեմբերի 15-ին։

— Բերլինում հիւրանոցներից մէնում ոստիկանութիւնը կալանաւորեց յայտնի դիրք ունեցող 100 երկսեռ անձի, որոնք զբաղվում էին սեռական այլանդակութիւններով։

— Սենատոր Նուլդինը Պետ. Խորհրդի առաջին դեպարտամենտին յանձնեց Ստոլիպինի սպանութեան գործի աւարտված քննութիւնը։

— Ֆերդինանդ թագաւորը ծանր տկար է և վերջին օրերս մազերը շատ սպատկեց։ Թագաւորը վշտացած է յոյների հետ ծագած միջադէպից։ Նրան անհանգստացնում է նաև Բուլգարիայի հետ սկսվող տարաձայնութիւնը։

— Ռէշիդ փաշան Լօնդոն տարաւ սուլթանի նամակը յանուն անգլիական թագաւորի։

— Թիւրք օֆիցէրութիւնը յամառ կերպով պահանջում է շարունակել պատերազմը, քանի որ այժմ պատրաստ կանգնած է թարմ զօրաբանակ բաղկացած 200 000 թիւրք զինուորից։

— Վիէննայում հաստատ տեղեկութիւններ են ստացվել, որ բալկանեան պատերազմը վերսկսվելու է դեկտեմբ. 19-ին։ Կ. Պոլսից հաղորդում են տեղային ռազմի պատրաստութիւնների մասին։

— «Times»-ը յայտնում է, որ յոյն բոլգարական վէճերը ստացել են շատ սուր կերպարանք։

— Ռումինիան միացաւ բալկանեան դաշնակցութեան։

— Թիւրքաց նաւատորմը, լուրերի համաձայն, պաշարված է յունական ռազմանաւերից Կսէրօսում։

— Մահմուդ-Շեվքէթ-փաշան թիւրքաց կառավարութեան կողմից դեսպաններին յայտնեց սահմանադրութեան վերացման մասին։

— Վիէննայի զինուորական մինիստրութիւնից գողացել են զօրաժողովի ծրագիրը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.)

6 դեկտեմբերի

ՎԻԵՆԱ։ Դուման ի յաւելուածումն Բոմանովների Տան 300 ամեայ յոբելեանի՝ որոշեց միջնորդել հիմնելու Վիենայում համալսարան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ «Лучъ»-ի խմբագիրը դեկտեմբերի 4-ի առաջնորդող յօդուածի համար ենթարկվեց 500 ր. տուգանքի։

Ամենահատակ ուղերձը Դումայի կողմից խմբագրելու համար ընտրվեց կոմս Բէնիգսէնը, օգնական՝ Լվով 2 րդ, քարտուղար՝ Մասլէնիկովը։ Աջակողմեանները հեռացան մասնաժողովի կազմից ձախակողմեան մեծամասնութեան պատճառով։

Վերականգնվեց հեռագիրը Քիոս, Տենէդոս և Լէմնոս կղզիների հետ։

Նշանակվում են Բարձրագոյն Պալատի երկրորդ աւագ-արարողապետ՝ բարոն Կօրֆը աւագ-արարողապետ՝ դառնալով ի. գ. խ., Կայսերական Երմիտաժի վերատեսուչ կոմս Տոլստոյը՝ երկրորդ աւագ-արարողապետ, մնալով վերատեսուչ։

Ծովային մինիստր Գրիգորովիչը և զինուորական մինիստր Սուխոմլինովը նշանակվում են Նորին Մեծութեան գեն.-ադիւտանտներ։

Նշանակվում են ստատսկի սովէտնիկներ Թիֆլիսի նահանգապետ Զերնեավսկին և Գանձակի նահանգապետ Կովալեվը։ Բաքուի նահանգապետ Ալիշեվսկին պարգևատրվում է 3-րդ կարգի Վլադիմիրի շքանշանով։

Բարձրագոյն շնորհակալութիւն է յայտնվում Սև-ծովի ծովային ոյժերի հրամանատար Լաերգարդի։

Սպիտակ Արծուի շքանշանով պարգևատրվում է կովկասեան զինուորական շտաբի պետ Բերխմանը։

Իսկական գաղտնի խորհրդական է դառնում Թիֆլիսի փոխ-նահանգապետ Պանովը։ Վլադիմիրի 4-րդ կարգի շքանշան է տրվում Քութայիսի փոխ-նահանգապետ Մակարովին։

ԵԿԱՏԵՐԻՆՕՍԼԱՒ։ Պրօսեաննայա կայարանում մի ոչ մեծ բանկի դրամատարից յափշտակեցին 30 000 ռուբլի։

ՏՈՄՍԿ։ Համալսարանի ռեկտոր վերստին ընտրվեց Բաղանովը։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Գ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Высочайше Утвержденное Русское Общество Пароходства и Торговли, учрежд. въ 1856 г.

ՆԱՒԱԳՆԱՑՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.

2մերային երթևեկութիւն

ՂՐԻՄ-ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳԻԾ

Մեկնում են Բաթումից

I Պոսային-մարդասար օգնեաւորը.
Երեքշաբթի ժամի 1-ին դիշերը, շքնանակի գծով
Հինգշաբթի » 1 » » »
Շաբաթ » 12 » ուղղակի »

II Մարդասար օգնեաւորը.
Երկուշաբթի ժամի 2-ին ցերեկը, շքնանակի գծով
Շաբաթ » 2 » » »

III Մարդասար-ապրանքակիր օգնեաւորը.
Երեքշաբթի կէս գիշերին, շքնանակի գծով.
Ուրբաթ » » » »

ԺԱՄԵՐԸ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԵՆ՝

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԵԱՆ ՊՕՍՏԱՑԻՆ ԳԻԾ

Կանոնաւոր հաղորդակցութիւն դէպի Ալէքսանդրիայի բիօրեազայի, Մակգօնիայի, Սերբիայի, Ռնատօլիայի, Պարսից-Ծոցի (Персидскій заливъ) գծերի բոլոր նաւահանգիստները։

ԲԱԼՏԻԿԱՆ ԳԻԾ

Կանոնաւոր հաղորդակցութիւն ուղղակի Պետերբուրգ-Ռիգա, Լիբաւա և Ռէվել։

Ցոմսակները կարելի է գնել Թիֆլիսի զբաստենական Սօլօլակսկայա փողոց, № 8.

Հեռախօս № 11.

Ընդունվում են եւ ապահովագրվում են ապրանքներ ծեռնտու պայմաններով։

Գործակալ՝ Ս. Խ. Սուլթանեանց
(շ.) 0—77

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ա. Յ. ԲԱԹԱՆԵԱՆ

Վերսկսեց ընդունելութիւնը ներքին և ջղային հիւանդութիւններից։

Առաւօտեան ժամը 10—12-ը և երեկոյեան ժամը 6—8-ը

Միքայէլեան փողոց, № 27.

(ա. օ.) 837. 25—20

ԲԺԻՇԿ

Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ

Մասնագէտ սիֆիլիս, միզասեռական, վեներական և կաօսի հիւանդութիւնների։ Էլեկտրաբուժութիւն։

Ընդունե- (12½—2 ժ. ցերեկվայ։
լութիւնը (5—7 ժ. երեկոյեան։
ամեն օր (Կանանց համար՝ 2—3 ժ. ցեր.

Սօլօլակ, Բէբուտովսկայա, № 33 (անկիւն Պասկէվիչի փողոցի)։ Տելէֆոն № 1175.

(օ. մ.) 377. 100—49

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Арменія въ эпоху Юстиніана

Политическое состояніе на основѣ нахарарскаго строя.

ЦѢНА 4 РУБ.

Продается въ Книжномъ магазинѣ „ГУТТЕНБЕРГЪ", въ ТИФЛИСѢ.

(օ.մ.) 900. 2—2

Ներսիսեան Հայոց Հոգեւոր Դպրոցի Հոգաբարձութիւնը սրանով յայտարարում է, որ տրվում է՝ 1) վարձով Սօլդատսկի բաղարում գտնվող նորակառոյց շէնքի միջին և վերին յարկերը, 4 դատարկ խանութ և ներքին յարկի նկուղները։ Նոյն շէնքում, Գրաֆսկայա փողոցի կողմից, 3 խանութ։ 2) Ներսիսեան և Բարօնակայա փողոցներում գտնված հին դպրոցական դատարկ սենեակները։ 3) Պուշկինսկայա և Տրօյիցկայա փողոցների անկիւնում գտնված տան վերին յարկի 3 սենեակը իր բոլոր յարմարութիւններով։ 4) Վանքի Մեծ և Ռուսական փողոցներում գտնված դպրոցապատկան կալուածքում 3 սենեակ և 5) Արբիլիի պերէուլկում գտնված տան 2 դատարկ սենեակը։

Ցանկացողները կարող են դիմել դպրոցիս տնտեսական կառավարչին հին դպրոցական շէնքում ամեն օր ցերեկվայ ժամը 12-ից մինչև ժամը 3-ը։

(օ. մ.) 894. 3—2

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ,
ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ԿԵՂԾԻՔՆԵՐԻՑ!

Երևան են եկել մեր Սպէրմինի սակաւարժէք նմանողութիւնները, որոնք ըստ ապգեցութեան ոչ մի առնչութիւն չունեն մերինի հետ, և դեռ յամառ նրանք պարունակում են իրանց մէջ առողջութեան համար վնասակար նիւթեր։

Նևրասթենիայի, սեռական թուլութեան, զառամութեան, իստէրիկայի, նեվրալգիայի, սակաւարիւնութեան, բոխախտէրիկայի, սիֆիլիսի, սնդիկային բժշկութեան հետեւանքների, սրտի հիւանդութիւնների (չաղութիւն, սրտի պնդախտութիւն, սրտի բախում, պէրէբոյ, միօկարդիտ), զարկերակի կարծրացումի, ալկոհոլիզմի, ողնաուարի հիւանդութեան, կաթուածների, հիւանդութիւններից առաջացած թուլութեան, յոգնածութեան և այլ հիւանդութիւնների ժամանակ միայն Սպէրմին-Պէլի գործածութեամբ կարելի է հասնել այն փայլուն հետևանքներին, որոնց մասին վկայում են ամբողջ աշխարհի յայտնի գիտնականների և բժիշկների դիտողութիւնները։ Հարկաւոր է ուշադրութիւն դարձնել

ՍՊԷՐՄԻՆ-ՊԷԼԻ

անուան վրա և հեռու մնալ զանազան անուններով երևան եկող բոլոր մակլամներից և հեղուկներից, որոնց սակաւաբէրը, համարեա, ունենք առանձին բրօշիւր, որն ուղ. է նրանց՝ ՍՊԷՐՄԻՆի մասին եղած նոր գրական, հետ միասին։

(Ц. 108963) 12—10

ՈՍԿԵ ԺԱՄԱՑՈՅՑ ԽՐՕՆՕՄԵՏՐ 56 ՊՐՕԼԻ

Փոխարէն 200 ր. արժէց. ոսկէ ժամացոյցի առաջարկում եմ միայն 4 ր. 70 կ.-ով խրօնօմետր ժամց., որը իր ձևով և շքեղութեամբ չէ զանազանվում ոսկէ ժամացոյցերից, որովհետև ամենալաւ մասնագէտն անգամ դժուարութեամբ կը զանազանէ իսկականից։ Ժամց. կօրպուսը միանգամայն տոպակ է, մի բուլանոցի հաստութեան, ամերիկ. իսկական նոր ոսկուց, որը երբէք չէ կորցնում իր նախկին տեսքը, երեսի վրա օրվան. ծաղկանկարով (տես նկարը)։ Խրօնօմետր ժամց., 15 քարով, լարումը 40 ժամը մի անգամ։ Ցանկանալով տարածել իմ ֆիրման, ես իբրև պրէմիա տալիս եմ իւրաքանչիւր ժամացոյցի հետ միասին 20 հատ արժէք. առարկ. 1) Ձղթայ ամերիկ. իսկ. ոսկուց, 2) Բրելոկ-կիսէ-մատոգրաֆ հետաքրքիր. կանանց նկարներով, 3) Զամշիայ քսակ ժամց. համար, 4) Ժամայ. զոդերից պահպ. իր, 5—8) Դրպանի նէսէսէր կաշուց՝ 4 անհրաժեշտ առարկաներով, 9) Գօրտմօնէ, արտաս. չինուածք 7 բաժ., 10) Կնիք պատուիրողի անուն-հօրանուն-ազգանունով, 11) Մի սրուակ նեղկ կնիքի համար, 12) Մատանի-կնիք ամերիկ իսկ. Դուբլէ-ից, 13) Պարիզեան պլատոգր., որ ցոյց է տալիս ընականօրէն ամեն տեսար., 14—19) Պլատոգր. համար հետաքրք. 6 նկար, 20) Թատրոնական հեռադիտ. ալբոմ. 4 ապակիներով, սովորական մեծութեան, որ մատեցնում է ամենահեռ. տարած. վրա։ Այդ բոլորը միայն 4 ր. 70 կ.-ով, 2 հատը՝ 9 ր. 30 կ։ Այդ ձևի խուլ ժամց. 5 ր. 70 կ., 2 հատը՝ 11 ր. 20 կ.։ Երաշխաւոր. 6 տարով։ Ուղարկ. ենք վիրապիր վճ. և առ. կանխավճ.։ Ճանապ. 40 կ., Սիբիր՝ 75 կ.։ Հասցէն՝ Складъ часовъ Т-во „АККУРАТНОСТЬ", ВАРШАВА, отд. 69.

(Ր.) (В. 61252) 6 4

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՈՒՊՐԱՎԱՆ

սրանով յայտարարում է, որ Ալէքսանդրեան հիւանդանոցի նոր շինութեան մէջ (Վելիկոկնեաժեսկայա փ. № 103) սիֆիլիսային, վեներական և կաշու հիւանդութիւններ ունեցողներին ընդունելու համար արված են հետևեալ որոշումները։

ա) Հիւանդանոցը ընդունում է երկու սեռի հիւանդներին հանրակացարանում ամսական 15 ռուբլի՝ իւրաքանչիւր 10 օրը սկզբից վճարելու պայմանով, իսկ այն հիւանդները, որոնք ուղարկված են հիմնարկութիւններից կամ արդիւնաբերական գործարաններից կողմից, վճարում են ամսական 20 ռուբլի։

բ) Կան առանձին սենեակներ ամսական 40-ից մինչև 90 ռուբլի վճարով։

գ) Զուգնորները, հիւանդանոցի ադմինիստրացիայի հայեցողութեամբ, ազատվում են վճարից։

դ) Աժրուլատորիան բաց է առաւօտեան ժամը 10—12-ը։

ե) Մնայուն (стаціонаръ) հիւանդների ընդունելութիւնը ցերեկվայ բոլոր ժամերին՝ մինչև երեկոյեան ժամը 8-ը։

(օ.մ.) 889. 3—3

1913 թ. յունվարի 1-ից հրատարակվելու է իրոք անկուսակցական, պատկերազարդ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

„ԱՐՓԻ"

որ տալու է տարվայ ընթացքում 50 ՀԱՄԱՐ եւ 12 ԳԻՐՔ։ «ԱՐՓԻՆ» ունենալու է գրականութեան բոլոր բաժինները, պատկերներ և նկարներ առօրեայ կեանքից, գաւառական բաժին ծաղրանկարներով, նորութիւններ ամբողջ աշխարհից։

Տպվելու է սեփական «ԷՍՊԵՐԱՆՏՕ» տպարանում, լաւ թղթի վրա եւ լաւ տեսակի մուրով։

«ԱՐՓԻՒ» յաւելուածները լինելու են գրքերով և 12 գրքի էջ կը տրվի մանրամասն «ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ» մինչև 1913 թ.։

«Հայոց պատմութիւնը կազմել է Հակ Տէր-Ասատուրեանցը համաձայն հայ և օտար աղբիւրների և կիրքը ունենալու է 800 էջ և 200-ից աւելի պատկերներ և քարտէզներ։

ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ռուսաստանի համար միմիայն 3 ր., 6 ամիսը՝ 1 ր. 75 կ.

Պարսկաստան տարեկան 6 ռուբլի։

Թիւրքիա և այլ երկիրներ՝ 15 ֆրանկ։

Ամերիկա՝ 3 դոլար։

Առանց յաւելուածների բաժանորդագրութիւն չէ ընդունվում։

Բաժանորդ կարելի է գրվել միմիայն խմբագրատանը՝ Թիֆլիս, տպարան «ԷՍՊԵՐԱՆՏՕ», Ելիզաւետինսկայա փողոց, № 17. Тифлисъ, редакція журнала „АРПИ" (Типографія „Эсперанто"). Tiflis, Redakcio de gazeto „ARPI" (Presejo „Esperanto").

(ա. օ.) 904. 5—3

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ 1913 ԹԻՒ

„ԿՈՎԿԱՍԻ ԼՐԱԲԵՐ"

ԱՄՆՕՐԵԱՅ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՄԱՏՉԵԼԻ ԼՐԱԳԻՐ

ԿՀԱ տարին 2 ր. 50 կ. | ԲԱԺԱՆԵԳԻՆԸ ՏԱՐԵԿԱՆ 4 Ր. 50 Կ. | Ամիսը 45 կոպէկ

ԱՌԱՆՁԻՆ №-Ը ԱՄԵՆ ՏԵՂ 2 ԿՈՊ.

«ԿՈՎԿԱՍԻ ԼՐԱԲԵՐԸ» սատանում է սեփական հեռագիրներ Պետ. Հեռ. Գործակալութիւնից և պարունակում է իր մէջ մեծ թերթերի բոլոր բաժինները։

Յայտարարութիւնների տողը (պտիտ) արժէ առաջին երեսում 10 կոպ., վերջին երեսում 5 կոպ.։ Օտար քաղաքներից պատուիրողների համար՝ առաջին երեսում 20 կոպ., վերջին՝ 10 կոպ.։

Բաժանորդագրութիւնները և յայտարարութիւնները ընդունվում են «ՀԵՐՄԷՍ» տպարանի գրասենեակում Գրաֆսկայա, № 6. Տելէֆոն № 566.

Օտար տեղերից դիմում են՝ Тифлисъ, редакція газеты „Ковказ Лраберъ".

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

881. 5—2

(ղ.)

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ Лоисъ-Меликовская улица, домъ казенный